

Yeme Bozukluğu Görülen 7-12 Yaş Aralığındaki Çocuklarda Anne Tutumunun Yeme Davranışına Etkisi

Araştırma Makalesi / Research Article

 Esmâ Nur AKKAYA, Üsküdar Üniversitesi
 Semiha Füsün AKDAĞ AYCİBİN, Üsküdar Üniversitesi

Öz

Bu çalışmanın amacı anne tutum ve davranışlarının, 7-12 yaş çocuklarının yeme davranışlarına etkisini incelemektir. Amasya ilinde yaşayan 7-12 yaş grubu yeme bozukluğu tanısı konan 266 çocuk ve anneleri ile gerçekleştirilen araştırmada ilişkisel tarama modelinden yararlanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, çocukların yeme davranışını belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen Yeme Davranışı Formu ve annelerin, yeme davranışına etkisini belirlemek için Aile Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 26 programında değerlendirilmiştir. Çocuklara sorulan kısıtlayıcı yeme, duygusal yeme ve dışsal yeme soruları ile annelere uygulanan aile tutum ölçeği ve alt boyut puanların normal dağılım kurallarına uyduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucunda, yeme bozukluğu görülen 7-12 yaş aralığındaki çocuklarda anne tutumunun yeme davranışına hem olumlu hem de olumsuz etkisi olduğu anlaşılmıştır. Bu etkinin annenin yaşı, çocuğun yaşı, annenin aylık geliri, annenin öğrenim düzeyi, çocuk sayısı, evde sözü geçen kişi, çalışma durumu ve eşiyile beraber yaşama durumuna göre olumlu ve olumsuz şekilde değiştiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yeme bozukluğu,
anne tutumu,
davranış bozukluğu,
anne çocuk iletişimi,
iletişim.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:08.05.2023
Kabul Tarihi: 18.07.2023
E-Yayın Tarihi:
25.12.2023

The Effect Of Maternal Attitude On Eating Behavior In Children Between 7-12 Years With Eating Disorders

Abstract

The aim of this study is to examine the effects of maternal attitudes and behaviors on eating behaviors of 7-12year old children and their contribution to these problems in the context of eating behavior. Relational screening model was used in the study conducted with 7-12 age group 266 children with eating disorder and their mothers living in Amasya. Demographic form, Eating Behavior questionnaire and Family Evaluation Scale was used in the study. The data were evaluated in the SPSS 26 program. Socio-demographic characteristics of mothers and children were calculated as numbers and percentages. Restraint eating, emotional eating, and external eating questions asked to children and family attitude scale and sub-dimension scores applied to mothers were found to comply with the normal distribution rules. As a result of the study, it was understood that maternal attitude has both positive and negative effects on eating behavior in children aged 7-12 years with eating disorders. It has been understood that this effect varies positively and negatively according to the age of the mother, the age of the child, the monthly income of the mother, the education level of the mother, the number of children, the person in charge at home, the working status and the status of living with her spouse.

Keywords

Eating disorder,
maternal attitude,
behavior disorder,
mother-child,
communication,
communication.

Article Info

Received: 05.08.2023
Accepted: 07.18.2023
Online Published:
12.23.2023

Atıf (How to cite)

Akkaya, E.N. & Akdağ Aycibin, S.F. (2023). Yeme bozukluğu görülen 7-12 yaş aralığındaki çocuklarda anne tutumunun yeme davranışına etkisi, Çocuk ve Gelişim Dergisi, 6 (12), 62-77.

Sorumlu Yazar: Esmâ Nur Akkaya, esmanurlafci11@gmail.com

Giriş

Beslenme; bireyin büyümesi, gelişmesi, normal ve yetkin şekilde uzun vadede iyi bir yaşam sürdürmesi amacıyla lazım olan besin kaynaklarını yeterli düzeyde ve uygun vakitte tüketerek farkında olarak yapılan bir davranıştır (Baysal, 2004). Ana rahminden bebeklik, çocukluk, gençlik ve eril devreden ihtiyarlığa geçen zamanlarda gerekli ve düzenli besin alımı sağlıklı bireyin göstergesidir (Öksüz ve diğerleri, 2015). Dönem olarak çocukluk dönemi diğer evrelere göre daha hızlıdır. Bu nedenle beslenme, özellikle bu dönemde çok önemlidir (Akder, Meseri ve Çakıroğlu 2018).

Çocukluk döneminde beslenme sorunları fazla görülür. Bu sorunlar (besin reddi, çocukluk çağı obezitesi, tikanırçanısına yeme bozukluğu vb.) sağlıklı çocukta %25-45 seviyede seyrederken, gelişme açısından geri çocukta bu seviye %80'leri bulmaktadır (Dunn ve diğerleri, 2020). Yeme tutumundaki sorunlar bedensel ve psikolojik değişimler, aile beslenme davranışı, aile içi iletişim ve aile bireylerinin davranışı, duygu durum değişimleri ve çevresel nedenlere bağlı olarak ortaya çıkabilir (Sönmez, 2017). Bu durumda çocuğun anne ile yakınlığı özellikle önemlidir.

Çocuk ilk bağımsızlığını yemek seçerek veya yemeği reddederek dile getirir. Çocuklar için yemek gelişimsel bir basamaktır. Bu gelişimi olumlu-olumsuz tamamlamaya yardım edecek ilk kişi anne olmakla beraber tutumları da rol niteliği taşır. Yapılan bazı çalışmalar evliliğinde problem olan ve çocuğuna yeterli şekilde sevgi, ilgi ve gerekli koşullarda bakımı ve güven kriterlerini yerine getirmeyen annelerin çocuklarında çoğunlukla yeme bozukluğu görüldüğü tespit edilmiştir (Johnson ve diğerleri, 2019). Bu nedenle yeme bozukluğu görülen çocuklarda genellikle aile ve anne tutumunun tanıya etkili olduğu görülmüştür. Anormal yeme tutumu ile ilgili çalışmalar, beslenme davranışının bozulmasına neden olan etkenleri saptamak amacıyla kişilik veya ailenin durumlarının incelenmesi gerekliliğini iddia etmektedir (Blouin ve diğerleri, 1990; McManus ve Waller, 1995; Tylka ve Subich, 2004). Anne ve babanın çocuğu yedirme aşamasında takındığı davranışları, duygusunu harekelerine yansıtması, olumlu olumsuz tepkilerini değerlendirmek önem arz eder (Yılmaz,2020). Araştırmalar doğrultusunda ebeveynler ile bulunulan ortam, anormal yeme tutumu ve yeme bozukluğunun devam etmesinde etkisinin bulunduğu belirtilmiştir (Ackard ve Neumark-Sztainer, 2001; Calam ve Waller, 1998; McDermott ve diğerleri, 2002; Waller ve diğerleri,1989). Aynı zamanda annenin yeme tutumuna karşı rol aldığı önem göz önünde bulundurulduğunda, annenin duygu durum sağlığına dikkat etmesi ve ailenin bu yönde destek vermesi de önemlidir (Aksel, 2018).

Literatürde konuyla ilgili farklı çalışmalar mevcuttur. Ertekin (2010), yeme bozukluğu görülen bireylerde ailesel ortamın, ailenin fonksiyonel değerlendirilmesi ile ilgili çalışmada 32 yeme bozukluğu hastası ve anneleri üzerinde inceleme yapmış, çalışma sonucunda hastaların yeme tutumlarının bozulması ile aile işlevsellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Braden ve diğerleri (2014), ebeveynlik tarzı ile çocuğun duygusal yemesi arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için çalışma yapmışlardır. Çalışmada 8-12 yaş arasında yeme bozukluğu olan 106 anne-çocuk ilişkisini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda duygusal beslenme davranışının (bir çocuğun olumsuz duygularını yatıştırmak için yiyecek sunma eğilimi) çocuğun duygusal yemesiyle en ilişkili ebeveyn faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Günaydın (2019), ergenlerde yeme tutumlarını aile işlevleri açısından incelediği çalışmada yeme tutumunun aile işlevlerini yordadığını, yeme tutum ve davranış bozukluğu olan ergenlerde aile işlevlerinin sağlıklı olduğunu belirlemiştir. Kahraman (2019), okul öncesi dönem çocuklarında yeme davranışlarının değerlendirilmesi için yaptığı çalışmada 316 anne üzerinde Davranışsal Pediatrik Besleme Değerlendirmesi Ölçeği uygulamış ve

yaptığı çalışma sonucunda annelerin eğitim düzeyi, toplam çocuk sayıları ve eğitim düzeylerine göre çocuklarının yiyecek reddi ve yiyecek seçiciliğinin farklılaştığını belirlemiştir. Seyfik (2016), boşanmış ailelerin kız çocuklarında yeme tutumu bozukluğunu incelemiş ve çalışma sonucunda bu çocuklarda yeme tutumu bozukluğu ile anne-babanın akademik seviyesi ve ekonomik durumu gibi sosyodemografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki olmadığını; ancak yeme bozukluğu olan çocukların boşanmış ailelerde olma olasılığının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Gültekin Kurt (2019), 7-10 yaşlarındaki çocuklarda yeme davranışıyla anne baba besleme tarzı üzerinde etkili olan faktörleri incelemiş, çocuklar ile ebeveynlerin beslenme davranışları konusunda birbirleriyle sürekli etkileşimde olduğunu belirlemiştir.

Bu bağlamda, bu araştırmanın temel amacı yeme bozukluğu görülen 7-12 yaş aralığındaki çocuklarda anne tutumunun çocuğun yeme davranışına etkisini araştırmaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Amasya ilinde yaşayan 7-12 yaş grubu yeme bozukluğu tanısı almış çocuklar ve anneleri ile yapılmış, ilişkisel bir taramadır. İlişkisel tarama modeli iki ve daha fazla değişkenin derecesini ölçmeye yardımcı bir modeldir. Araştırmada anne tutumlarının yeme davranışına etkisi demografik etkenlerle ölçülmüştür. Bu araştırmanın amacı yeme bozukluğu görülen 7-12 yaş aralığındaki çocuklarda anne tutumunun yeme davranışına etkisi araştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Amasya ilinde yaşayan 7-12 yaş grubu yeme bozukluğu tanısı almış, 266 çocuk ve anneleri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların en az okunanı anlama yetisinin olmasına, annenin ise okuma ve anlama yetisinin normal düzeyde olmasına dikkat edilmiştir. Veri toplama esnasında anketten yararlanılmıştır. Online form ile görüşmeler sağlanmıştır. Ölçek çevrimiçi uygulanmıştır. Araştırmaya ait çalışma grubu bölümü ile ilgili bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Annelere Ait Sosyodemografik Özellikler

Sosyodemografik özellikler	n	%	
Yaş	18-24 yaş	17	6.4
	25-32 yaş	52	19.5
	33-40 yaş	111	41.7
	40 yaş ve üzeri	86	32.3
Çocuğunun yaş	7 yaş	47	17.7
	8 yaş	54	20.3
	9-10 yaş	78	29.3
	11-12 yaş	87	32.7
Aylık gelir	1600-2500	61	22.9
	2600-5000	108	40.6
	5000+	97	36.5
Öğrenim durumu	İlkokul	80	30.1
	Ortaokul	50	18.8
	Lise	57	21.4
	Üniversite	58	21.8
	Lisansüstü	21	7.9
Çalışma durumu	Evet	108	40.6
	Hayır	158	59.4
Eş ile beraber yaşama	Evet	238	89.5
	Hayır	28	10.5
Çocuk sayısı	1	60	22.6

	2	91	34.2
	3	56	21.1
	3+	59	22.2
Ailede kimin sözü geçer?	Eşit	111	41.7
	Kadın	109	41.0
	Erkek	46	17.3
	Toplam	266	100.0

Annelere ait sosyodemografik özellikler olarak yaş, çocuğun yaşı, aylık gelir, öğrenim durumu, çalışma durumu, eş ile beraber yaşama, çocuk sayısı ve ailede kimin sözü geçtiği ile ilgili veriler Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların %6.4’ü 18-24 yaşında, %19.5’i 25-32 yaşında, %41.7’si 33-40 yaşında, %32.3’ü 40 yaşından büyük, %17.7’sinin çocuğu 7 yaşında, %20.3’ünün çocuğu 8 yaşında, %29.3’ünün çocuğu 9-10 yaş aralığında, %32.7’sinin çocuğu 11-12 yaş aralığında, %22.9’unun aylık geliri 1600-2500 TL, %40.6’sının aylık geliri 2600-5000 TK, %36.5’inin aylık geliri 5000 TL üstü, %30.1’i ilkökul mezunu, %18.8’i ortaokul mezunu, %21.4’ü lise mezunu, %21.8’i üniversitesi mezunu, %7.9’u lisansüstü mezunu, %40.6’sı çalışıyor, %59.4’ü çalışmıyor, %89.5’i eşile beraber yaşıyor, %10.5’i eşile beraber yaşamıyor, %22.6’sı tek çocuğu bulunan, %34.2’si iki çocuğu bulunan, %21.1’i üç çocuğu bulunan, %22.2’si üçten fazla çocuğu bulunan, %41.7’sinin ailede eşit derecede sözleri geçiyor, %41.0’ının ailede kadının sözü daha fazla geçiyor, %17.3’ünde ailede erkeğin sözü daha fazla geçiyor.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, çocukların yeme davranışını belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen yeme davranışı formu ve annelerin, yeme davranışına etkisini belirlemek için Aile Değerlendirme Ölçeği (Özatça, 2009) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Annelerin tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesine yönelik; yaş, medeni durum, mezun olunan okul derecesi, aylık kazanç gibi belli başlı sorular yer almaktadır.

Yeme Davranışı Soruları: Yeme davranışını belirlemek için çocuğun “Kısıtlayıcı Yeme Davranışı, Duygusal Yeme Davranışı, Dışsal Yeme” davranışına dair sorulmuştur. Duygusal yeme davranışlarını ölçmek için “Mutsuz, Sinirli, Üzüntülü, Huzursuz Olduğunuz Zaman Yemek Yemek İster Misiniz?” sorusu sorulmuştur. Dışsal yeme davranışlarını ölçmek için “Kafe, Lokanta, Fırın Gibi Yerlerden Geçerken Kokusu, Lezzeti Güzelse Yemek Yer Misiniz veya Satın Almak İster Misiniz?” sorusu sorulmuştur. Kısıtlanmış yeme davranışlarını ölçmek için ise “Bedensel Ağırlığınızın Artmaması İçin Daha Az Yer Misiniz, Kilo Almaya Başladığınızda Kendinizi Kısıtlar Mısınız?” sorusu sorulmuştur. Sorulan üç soruda, 5’li Likert skalayla ele alınmaktadır (1: hiçbir zaman, 2: nadiren, 3: bazen, 4: sık, 5: çok sık).

Aile Değerlendirme Ölçeği: Aile ve aile ortamı hakkında 60 cümle madde bulunmaktadır. Ölçek, “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verme, Gereken İlgiyi Gösterebilme, Davranış Kontrolü, Genel İşlevler” olmak üzere 7 alt ölçekle 60 madde vardır. Sonuca göre “Sağlıklı” veya “Sağlıksız” olarak kabul edilir (Özatça, 2009). Tüm boyutların Alfa Katsayısı minimum 0.70 olarak sürdürülmüştür. İç tutarlılık (alfa katsayısı) 6 boyutta 0.72- 0.92 arasındadır. Bu da ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Tüm maddeler için “Aynen Katılıyorum” veya “Büyük Ölçüde Katılıyorum”, “Biraz Katılıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” cevaplarının en uygunu anneler tarafından seçilmesi ve işaretlenmesi istenmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler “Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 26.0 Statistics Paket Programı” aracılığı ile analiz edilmiştir. Anne ve çocuklarının sosyodemografik özellikleri sayı ve yüzde olacak biçimde bulunmuştur. Sayısal değişkenlerde normal dağılım çarpıklık değerleri hesaplanmış olup Tablo 1’de verilmiştir. Çocuklara sorulan kısıtlayıcı yeme, duygusal yeme ve dışsal yeme sorularıyla annelerin cevapladığı aile tutum ölçeği ile alt boyut puanların normal dağılım kurallarına uygun olduğu anlaşılmıştır. Alınmış olan referans değeri $\pm 1,5$ arasındadır (Tabachnick ve Fidel, 2013). Anne ve çocukların sosyodemografik özellikleri ile kısıtlayıcı yeme, duygusal yeme ve dışsal yeme soruları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek ve annelere uygulanan aile tutum ölçeği ve alt boyut puanlarının değerlendirmek için Independent Sample T testi ve One Way ANOVA Testi’nden faydalanılmıştır. Gruplar arasında farklılık görülen değerlerin hangi grup bileşeninden kaynaklandığını belirlemek içinde Post Hoc Testi’nden yararlanılmıştır. Aile tutumları ile çocukların yeme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesinde Pearson Korelasyon Analizi’nden faydalanılmıştır. Korelasyon katsayısı; 0.00-0.30 arası düşük, 0.30-0.70 arası orta ve 0.70-1.00 arasıysa yüksek seviyede bir ilişkili bulunmuştur (Büyüköztürk, 2020). Bütün çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 değeri kabul edilmiştir. Yapılan analizler hesaplanırken dikkat edilen güven aralığı %95 ’tir.

Tablo 2. Yeme Davranışı Soruları, Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) ve Alt Boyutlarına İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	Çarpıklık	Basıklık
Yeme tutumu		
Kısıtlayıcı Yeme	0.811	1.498
Duygusal Yeme	-0.709	-0.443
Dışsal Yeme	-0.696	-0.412
Aile Değerlendirme Ölçeği		
Problem Çözme	-0.093	-1.020
İletişim	-0.885	-0.108
Roller	-0.423	-0.495
Duygusal Tepki Verebilme	-0.455	-0.947
Gereken İlgiliyi Gösterme	0.289	-0.430
Davranış Kontrolü	-0.365	-0.844
Genel İşlevler	-0.453	-0.972

Tablo 2’de Yeme Davranışı Sorularının ve Aile Değerlendirme Ölçeğinin alt boyutlarına ait değerler Korelasyon Analizi ile ölçülmüştür.

Bulgular ve Tartışma

Bu kısımda araştırmanın amacına uygun şekilde yapılan değerlendirme ve analizlerin sonuçları yer almaktadır. Araştırmaya dahil olan çocukların yeme tutumları ile annelerin aile değerlendirme ölçeği puanlarına ait bulgular için ANOVA Testi kullanılmıştır, betimleyici istatistiki bilgiler ise Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Çocukların Yeme Tutumları ve Annelerin Aile Değerlendirme Ölçeği Puanlarına Ait Betimleyici İstatistiki Bilgiler

	n	Min.	Max.	\bar{X}	Ss.
Yeme tutumu					
Kısıtlayıcı Yeme	266	1.00	5.00	2.64	0.61
Duygusal Yeme	266	1.00	5.00	3.46	1.05
Dışsal Yeme	266	1.00	4.60	3.44	0.81
Aile Değerlendirme Ölçeği					
Problem Çözme	266	1.00	3.33	2.13	0.67
İletişim	266	1.00	3.11	2.21	0.50
Roller	266	1.00	3.27	2.13	0.53
Duygusal Tepki Verebilme	266	1.00	3.50	2.26	0.68

Gereken İlgiliyi Gösterme	266	1.00	3.86	2.13	0.60
Davranış Kontrolü	266	1.00	3.22	2.16	0.49
Genel İşlevler	266	1.00	3.25	2.13	0.63

\bar{X} : Ortalama, S.S.: Standart sapma, Min.: Minimum, Max.: Maximum

Tablo 3 incelendiğinde; Kısıtlayıcı Yeme tutumu ortalaması (\bar{X} =2.64, Ss=0.61), Duygusal Yeme tutumu ortalaması (\bar{X} =3.46, Ss=1.05), Dışsal Yeme tutumu ortalaması (\bar{X} =3.44, Ss=0.81), Problem Çözme alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.13, Ss=0.67), İletişim alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.21, Ss=0.50), Roller alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.13, Ss=0.53), Duygusal Tepki Verebilme alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.26, Ss=0.68), Gereken İlgiliyi Gösterme alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.13, Ss=0.60), Davranış Kontrolü alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.16, Ss=0.49), Genel İşlevler alt ölçeği ortalaması (\bar{X} =2.13, Ss=0.63) olduğu görülmektedir.

Annelerin sosyodemografik verilerine göre Anne Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) ve alt boyutları puanlarının karşılaştırılması Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Annelerin Sosyodemografik Verilerine Göre Anne Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) ve Alt Boyutları Puanlarının Tek Yönlü ANOVA ile Karşılaştırılması

Sosyo-demografik özellikler	n	Problem Çözme		İletişim		Roller		Duygusal Tepki Verebilme		
		Ort±S.S	Test istatistiği	Ort±S.S	Test istatistiği	Ort±S.S	Test istatistiği	Ort±S.S	Test istatistiği	
Yaş	18-24 yaş	17	1.87±0.66	F=7.30	2.03±0.49	F=3.66	1.90±0.65	F=1.63	1.94±0.76	F=5.88
	25-32 yaş	52	1.88±0.61	p=0,000**	2.11±0.57	p=0,017*	2.04±0.54	p=0,192	2.04±0.61	p=0,001**
	33-40 yaş	111	2.09±0.63		2.18±0.51		2.18±0.56		2.25±0.67	
	40 yaş ve üzeri	86	2.37±0.70		2.33±0.43		2.16±0.44		2.46±0.65	
Çocuğun yaşı	7 yaş	47	1.87±0.64	F=8.33	2.08±0.52	F=4.27	1.91±0.53	F=5.13	1.94±0.62	F=9.06
	8 yaş	54	1.96±0.61	p=0,000**	2.06±0.53	p=0,006**	2.06±0.51	p=0,002**	2.07±0.64	p=0,000**
	9-10 yaş	78	2.10±0.60		2.26±0.49		2.25±0.56		2.35±0.65	
	11-12 yaş	87	2.39±0.72		2.32±0.46		2.18±0.47		2.47±0.66	
Aylık gelir	1600-2500	61	2.42±0.60	F=9.96	2.39±0.37	F=8.85	2.27±0.44	F=6.39	2.53±0.58	F=7.97
	2600-5000	108	2.00±0.58	p=0,000**	2.20±0.50	p=0,000**	2.17±0.51	p=0,002**	2.23±0.62	p=0,001**
	5000+	97	2.08±0.77		2.10±0.55		1.99±0.58		2.13±0.75	
Öğrenim durumu	İlkokul	80	2.58±0.60	F=24.13	2.44±0.37	F=11.99	2.33±0.38	F=7.35	2.66±0.51	F=16.01
	Ortaokul	50	2.16±0.62	p=0,000**	2.26±0.46	p=0,000**	2.17±0.49	p=0,000**	2.21±0.63	p=0,000**
	Lise	57	2.09±0.54		2.21±0.42		2.16±0.46		2.23±0.56	
	Üniversite	58	1.69±0.55		1.95±0.57		1.91±0.60		1.94±0.74	
Lisansüstü	21	1.62±0.60		1.87±0.60		1.80±0.70		1.80±0.68		
Çalışma durumu	Evet	108	1.89±0.62	t=-4.93	2.06±0.54	t=-3.95	1.98±0.58	t=-3.81	2.01±0.67	t=-5.08
	Hayır	158	2.29±0.67	p=0,000**	2.31±0.45	p=0,000**	2.23±0.47	p=0,000**	2.43±0.63	p=0,000**
Eş ile beraber yaşama	Evet	238	2.12±0.69	t=-0.78	2.19±0.52	t=-1.81	2.11±0.53	t=-1.73	2.23±0.68	t=-2.29
	Hayır	28	2.20±0.49	p=0.442	2.33±0.36	p=0.077	2.29±0.51	p=0.084	2.49±0.56	p=0,028*
Çocuk sayısı	1	60	1.86±0.62	F=16.39	2.05±0.53	F=10.18	1.97±0.52	F=4.30	2.02±0.66	F=16.25
	2	91	2.05±0.62	p=0,000**	2.17±0.53	p=0,000**	2.11±0.56	p=0,006**	2.14±0.65	p=0,000**
	3	56	2.02±0.64		2.18±0.48		2.19±0.59		2.24±0.65	
	3+	59	2.61±0.61		2.45±0.35		2.27±0.37		2.71±0.55	
Ailede kimin sözü geçer?	Eşit	111	1.80±0.63	F=31.15	1.97±0.55	F=25.82	1.92±0.61	F=14.29	1.94±0.70	F=28.11
	Kadın	109	2.45±0.58	p=0,000**	2.42±0.36	p=0,000**	2.27±0.37	p=0,000**	2.56±0.52	p=0,000**
	Erkek	46	2.15±0.63		2.29±0.45		2.28±0.46		2.32±0.58	

Tablo 4 incelendiğinde, annenin demografik etkenlerine (annenin yaşı, aylık gelir, çocuk sayısı, kimin sözü geçer, çalışma durumu, eş ile beraber yaşama) göre Aile Değerlendirme Ölçeği alt boyutları puanları arasında anlamlı fark gözlenmiştir. ($p>0.05$).

Annenin yaşına göre Roller ve Davranış Kontrolü alt boyut puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Annenin yaşı bağlamında “Problem Çözme, İletişim, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiliyi Gösterme ve Genel İşlevler” puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). 40 yaş üzeri olan annelerin “Problem Çözme, İletişim, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevsel Puanları” 18-40 yaş arası olan annelerin “Problem Çözme, İletişim, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevsel Puanları” puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgular, annelerin yaşı yükseldikçe, “Problem Çözme, İletişim, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevsel” puanlarının artmış olduğu söylenebilir. Aynı zamanda 33-40 yaş arasında olan annelerin Gereken İlgiliyi Gösterme alt boyutundan aldığı puanlar, 40 yaş üzeri olan annelerin almış olduğu puanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Annenin yaşına göre “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiliyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Genel olarak annelerin çocuklarının yaşı arttıkça, annelerin “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları artış göstermiştir. Sadece bu sonuçlara aykırı olarak, Gereken İlgiliyi Gösterme puanları 7 ile 10 yaş arasında artış gösterirken, 11-12 yaş arasında olan çocukların annelerinde Gereken İlgiliyi Gösterme puanları azalış göstermiştir.

Annenin aile aylık gelirine göre “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiliyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Aile geliri 1600–2500 TL arasında olan annelerin problem çözme becerilerinin, aile geliri 2600-5000 TL ve 5000 TL olan annelerin problem çözme becerilerinden yüksek olduğu görülmüştür. Aile geliri 2600-5000 TL arasında olan annelerin gereken ilgiliyi gösterme puanları, diğer aile gelirine sahip annelerin gereken ilgiliyi gösterme puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Annelerin aile geliri arttıkça, “İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanlarının genellikle azaldığı görülmüştür.

Annenin eğitim durumuna göre Gereken İlgiliyi Gösterme alt boyut puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Annenin akademik durumu bağlamında Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Eğitim durumu ilkökul olan annelerin “Problem Çözme, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler Puanları, Eğitim Durumu” ortaokul, lise, lisans ve lisans üstü olan annelerin problem çözme, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel işlevler puanlarından yüksek bulunmuştur. Eğitim durumu ilkökul olan annelerin iletişim ve roller puanları, eğitim durumu lisans ve lisans üstü olan annelerin iletişim ve roller puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Annenin çocuk sayısına göre “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiliyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Çocuk sayısı 3’ten yüksek olan annelerin “Problem Çözme, İletişim, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler Puanları” çocuk sayısı 3 ve daha az olan annelerin problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel işlevler puanlarından yüksek bulunmuştur. Çocuk sayısı 3’ten fazla olan annelerin roller puanları, çocuk sayısı 1 olan annelerin roller puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak,

2 çocuk sahibi annelerin gereken ilgiyi gösterme puanları, 3'ten fazla çocuğu olan annelerin gereken ilgiyi gösterme puanlarından daha yüksektir.

Ailede kimin sözünün geçtiğine göre “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında anlamlı kayda değer görülmüştür ($p<0.05$). Aile sözü geçen kişinin kadın olduğunda annelerin “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevsel Puanları” erkeklerden fazla olduğu görülmüştür. Aile sözü geçen kişinin erkek olduğunda ise annelerin “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevsel Puanları” ailede eşit söz olduğu durumlardan daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca davranış kontrolü puanları, ailede sözü geçen kişi erkek veya kadın olduğunda, eşit söze göre yüksektir. Ailede sözü geçen kişi erkek olduğunda, annelerin gereken ilgiyi gösterme puanları, ailede sözü geçen kadın veya eşit söz olduğunda annelerin gereken ilgiyi gösterme puanlarından fazladır.

Annelerin çalışma durumu çerçevesinde “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Çalışan annelerin “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler Puanları” çalışmayan annelere göre yüksektir.

Annelerin eşi ile beraber yaşamalanna göre sadece Duygusal Tepki Verebilme ve Gereken İlgiyi Gösterme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Eşiyle beraber yaşamayan annelerin duygusal tepki verebilme ile gereken ilgiyi gösterme puanları, eşi ile beraber yaşayan annelere göre yüksek olduğu görülmüştür.

Annelerin sosyodemografik verilerine göre kısıtlayıcı yeme, duygusal yeme ve dışsal yeme puanlarının karşılaştırılması Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Annelerin Sosyodemografik Verilerine Göre Kısıtlayıcı Yeme, Duygusal Yeme ve Dışsal Yeme Puanlarının Tek Yönlü ANOVA ile Karşılaştırılması

Sosyo-demografik özellikler	n	Kısıtlayıcı Yeme		Duygusal Yeme		Dışsal Yeme		
		Ort±S.S	Test istatistiği	Ort±S.S	Test istatistiği	Ort±S.S	Test istatistiği	
Yaş	18-24 yaş	17	2.79±0.45	F=1.95	3.05±0.88	F=13.96	3.11±0.96	F=14.16
	25-32 yaş	52	2.78±0.69	p=0,130	3.01±1.08	p=0,000**	3.12±0.93	p=0,000**
	33-40 yaş	111	2.55±0.69		3.36±1.09		3.46±0.98	
	40 yaş ve üzeri	86	2.65±0.46		3.96±0.82		4.02±0.77	
Çocuğun yaşı	7 yaş	47	2.78±0.59	F=4.14	3.02±1.09	F=9.89	3.14±0.77	F=9.75
	8 yaş	54	2.83±0.72	p=0,008**	3.50±0.96	p=0,000**	3.40±0.89	p=0,000**
	9-10 yaş	78	2.47±0.64		3.24±1.11		3.29±0.80	
	11-12 yaş	87	2.60±0.48		3.89±0.89		3.76±0.67	
Aylık gelir	1600-2500	61	2.47±0.48	F=5,47	3.94±0.66	F=15.36	3.79±0.55	F=12.57
	2600-5000	108	2.61±0.67	p=0,005**	3.23±1.11	p=0,000**	3.28±0.86	p=0,000**
	5000+	97	2.79±0.60		3.43±1.11		3.40±0.82	
Öğrenim durumu	İlkokul	80	2.59±0.50	F=6.90	3.82±1.11	F=19.30	3.72±0.78	F=16.04
	Ortaokul	50	2.42±0.62	p=0,000**	3.85±0.65	p=0,000**	3.71±0.57	p=0,000**
	Lise	57	2.48±0.43		3.61±0.97		3.53±0.77	
	Üniversite	58	2.92±0.68		2.78±0.82		2.97±0.70	
Çalışma durumu	Lisansüstü	21	3.04±0.79		2.64±1.13		2.72±0.80	
	Evet	108	2.70±0.65	t=1.39	3.29±0.95	t=-2.29	3.25±0.78	t=-3.12
	Hayır	158	2.60±0.59	p=0,167	3.58±1.11	p=0,023*	3.56±0.80	p=0,002**
	Evet	238	2.66±0.63	t=1.72	3.49±1.06	t=1.18	3.47±0.80	t=2.14

Eş ile beraber yaşama	Hayır	28	2.45±0.45	p=0.086	3.24±1.00	p=0.241	3.13±0.82	p=0,033*
Çocuk sayısı	1	60	2.63±0.60	F=0.64	3.22±1.01	F=9.84	3.28±0.83	F=8.11
	2	91	2.61±0.65	p=0.592	3.45±0.93	p=0,000**	3.38±0.75	p=0,000**
	3	56	2.64±0.74		3.17±1.26		3.29±0.88	
	3+	59	2.72±0.41		4.01±0.86		3.83±0.66	
Ailede kimin sözü geçer?	Eşit	111	2.80±0.79	F=5.61	3.00±1.15	F=32.49	3.12±0.88	F=24.02
	Kadın	109	2.53±0.35	p=0,000**	4.00±0.75	p=0,000**	3.80±0.61	p=0,000**
	Erkek	46	2.52±0.53		3.31±0.81		3.34±0.69	

Tablo 5 incelendiğinde, annenin demografik bilgileri (çocuk yaşı, aylık gelir, eğitim durumu, söz geçen kişi) ile Yeme Davranışı Sorularının alt boyutlarının arasında anlamlı farklılık gözlenmiştir ($p>0.05$).

Annenin yaşına göre çocukların kısıtlayıcı yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Annenin yaşıyla duygusal ve dışsal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Özellikle 40 yaş üzeri olan annelerin çocuklarının duygusal ve dışsal yeme puanları, diğer yaş gruplarındaki anne çocuklarının duygusal ve dışsal yeme puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Annelerin çocuklarının yaşına göre çocukların kısıtlayıcı, duygusal ve dışsal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). 7 ve 8 yaşlarında çocukları olan annelerin çocuklarında kısıtlayıcı yeme puanları, 9-10 yaş ve 11-12 yaş gruplarında çocuğu olan annelere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. 11-12 yaş arasında çocuğu olan annelerin çocuklarının duygusal ve dışsal yeme puanları, diğer yaş gruplarına göre yüksek olduğu görülmüştür.

Annenin aylık gelirine göre çocukların kısıtlayıcı, duygusal ve dışsal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Kısıtlayıcı yeme puanları gelir arttıkça artmış olduğu söylenebilir. Ancak çocukların duygusal ve dışsal yeme puanları en yüksek olduğu durum, anne aylık gelirinin en düşük olduğu durumlarda gözlenmiştir.

Annenin eğitim durumuna göre çocukların kısıtlayıcı, duygusal ve dışsal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Eğitim durumu lisans ve üstü olan annelerin çocuklarının kısıtlayıcı yeme puanları, eğitim durumu ilköğretim, ortaokul ve lise mezunu olan annelerin çocuklarının kısıtlayıcı yeme puanlarından yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonucun aksine, eğitim durumu ilköğretim ve ortaokul olan annelerin çocuklarının duygusal yeme ve dışsal yeme puanları, eğitim durumu lisans ve lisans üstü olan annelerin çocuklarının duygusal yeme ve dışsal yeme puanlarından fazla olduğu görülmüştür.

Annenin çocuk sayısına göre çocukların kısıtlayıcı yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Annenin çocuk sayısına göre çocukların duygusal ve dışsal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Çocuk sayısı 3'ten fazla olan annelerin çocuklarının duygusal yeme ve dışsal yeme puanları, çocuk sayısı 1-3 arasında olan annelerin çocuklarının duygusal yeme ve dışsal yeme puanlarından fazla olduğu görülmüştür.

Ailede sözün kimin geçtiğine göre çocukların kısıtlayıcı, duygusal ve dışsal yeme puanları arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Ailede eşit söz geçme durumu olduğunda çocukların kısıtlayıcı yeme puanları, ailede sözü geçen kadın veya erkek olduğunda çocukların kısıtlayıcı yeme puanlarından fazladır. Ailede kadının sözü geçtiği durumlarda, çocukların duygusal ve dışsal yeme puanları fazladır. Ailede eşit söz geçme durumu olduğunda ise çocukların duygusal ve dışsal yeme puanları en azdır.

Annenin çalışma durumuna göre çocukların kısıtlayıcı yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Annenin çalışma durumuna dayalı olarak çocukların duygusal ve dışsal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Çalışan annelerin çocuklarının duygusal yeme ve dışsal yeme puanları, çalışmayan annelerin çocuklarının duygusal yeme ve dışsal yeme puanlarından düşük olduğu görülmüştür.

Annenin eş ile beraber yaşama durumuna göre çocukların kısıtlayıcı ve duygusal yeme puanları arasında kayda değer farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Annenin eş ile beraber yaşama durumuna göre çocukların dışsal yeme puanları arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Eşiyle beraber yaşayan annelerin çocuklarının dışsal yeme puanları, eşi ile beraber yaşamayan annelerin çocuklarının dışsal yeme puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Annenin yaşı, çocuğunun yaşı, aylık gelir, öğrenim durumu, çocuk sayısı değişkenleri ile yeme tutum ve anne değerlendirme ölçeği arasındaki ilişki düzeyleri incelenmiş olup, Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Annenin Yaşı, Çocuğunun Yaşı, Aylık Gelir, Öğrenim Durumu, Çocuk Sayısı Değişkenleri ile Yeme Tutum ve Anne Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki Düzeylerinin Spearman Korelasyon Testi ile İncelenmesi

Değişkenler	Yaş	Çocuğun Yaşı	Aylık Gelir	Öğrenim Durumu	Çocuk Sayısı
Kısıtlayıcı Yeme	-0.070	-.165**	.186**	.217**	0.060
Duygusal Yeme	.364**	.281**	-0.109	-.456**	.271**
Dışsal Yeme	.378**	.285**	-.122*	-.440**	.256**
Problem Çözme	.281**	.295**	-.155*	-.519**	.342**
İletişim	.190**	.218**	-.188**	-.397**	.264**
Roller	0.100	.197**	-.167**	-.288**	.203**
Duygusal Tepki Verebilme	.274**	.332**	-.183**	-.427**	.376**
Gereken İlgiliyi Gösterme	-0.096	-0.077	-.154*	0.033	-0.062
Davranış Kontrolü	0.099	.186**	-.152*	-.293**	.240**
Genel İşlevler	.261**	.334**	-.186**	-.518**	.347**

** $p<0.01$, * $p<0.05$ Kullanılan test: Spearman Korelasyon Testi

Tablo 6 incelendiğinde, annenin yaşıyla çocukların duygusal yeme ve dışsal yeme tutumları arasında düşük düzeyde, annenin yaşı ile annelerin “problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme ve genel işlevler” puanları arasında düşük düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuçlara göre, annenin yaşı arttıkça, çocukların duygusal yeme ve dışsal yeme tutumları artış gösterecektir. Ayrıca annelerin yaşı arttıkça, annelerin “problem çözme, iletişim, duygusal tepki verebilme ve işlevler” puanları da artış gösterecektir.

Çocukların yaşı ile çocukların kısıtlayıcı yeme davranışları arasında düşük seviyede olumsuz ilişki görülmüştür ($p<0.05$). Çocukların yaşı ile çocukların duygusal yeme ve dışsal yeme tutumları arasında düşük düzeyde pozitif ilişki görülmüştür ($p<0.05$). Çocukların yaşıyla annelerin “Problem Çözme, İletişim, Roller ve davranış Kontrolü” puanları arasında düşük düzeyde, çocukların yaşı ile “Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevler Puanları” arasında orta düzeyde olumlu ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Bu sonuçlara göre, çocuğun yaşı arttıkça, çocukların kısıtlayıcı yeme tutumları azalış, dışsal yeme ve duygusal yeme davranışları artış gösterecektir. Ayrıca çocukların yaşı arttıkça, annelerin “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel İşlevler Puanları” da artış gösterecektir.

Annelerin aylık geliri ile çocukların kısıtlayıcı yeme davranışı arasında düşük düzeyde pozitif ilişki görülmüştür ($p<0.05$). Annelerin aylık geliri ile “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiliyi Gösterme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında düşük seviyede olumsuz ilişkiye rastlanmıştır ($p<0.05$). Bu sonuçlar çerçevesinde annenin aylık geliri arttıkça, “problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiliyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevler” puanları azalacaktır.

Annelerin öğrenim durumu ile çocukların kısıtlayıcı yeme davranışı arasında düşük seviyede pozitif ilişkiye rastlanmıştır ($p<0.05$). Annelerin öğrenim durumuyla “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları arasında düşük veya orta düzeyde negatif ilişki görülmüştür ($p<0.05$). Bu sonuçlar çerçevesinde annenin öğrenim durumu arttıkça, “problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel işlevler” puanları azalacaktır. Ayrıca annelerin öğrenim durumu arttıkça, çocukların kısıtlayıcı yeme davranışları azalacaktır.

Annelerin çocuk sayısı ile çocukların duygusal ve dışsal yeme davranışı arasında düşük seviyede pozitif ilişkiye rastlanmıştır ($p<0.05$). Annelerin çocuk sayısıyla “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanlarının arasında düşük veya orta düzeyde negatif ilişkiye rastlanmıştır ($p<0.05$). Bu sonuçlar çerçevesinde annenin çocuk sayısı arttıkça, “Problem Çözme, İletişim, Roller, Duygusal Tepki Verebilme, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları artacaktır. Ayrıca annelerin çocuk sayısı arttıkça, çocukların duygusal yeme ve dışsal yeme davranışları artacaktır.

Çocukların yeme tutumları ile annelerin değerlendirme ölçeği arasındaki ilişki düzeyleri incelenmiş olup, Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Çocukların Yeme Tutumları ile Anne Değerlendirme Ölçeği Arasındaki İlişki Düzeylerinin Pearson Korelasyon Testi ile İncelenmesi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-Kısıtlayıcı Yeme	1									
2-Duygusal Yeme	-.201**	1								
3-Dışsal Yeme	-.262**	.863**	1							
4-Problem Çözme	-.240**	.493**	.527**	1						
5-İletişim	-.328**	.342**	.329**	.695**	1					
6-Roller	-.378**	.206**	.204**	.553**	.749**	1				
7-Duygusal Tepki Verebilme	-.280**	.271**	.242**	.668**	.798**	.814**	1			
8-Gereken İlgiliyi Gösterme	-.219**	-0.068	-0.108	.133*	.498**	.676**	.519**	1		
9-Davranış Kontrolü	-.263**	.202**	.171**	.530**	.728**	.835**	.810**	.597**	1	
10-Genel İşlevler	-.316**	.361**	.382**	.807**	.819**	.831**	.869**	.480**	.818**	1

** $p<0.01$, * $p<0.05$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Tablo 7. incelendiğinde, çocukların kısıtlayıcı yeme davranışı ile çocukların duygusal ve dışsal yeme davranışları arasında düşük seviyede olumsuz ilişkiye rastlanmıştır ($p<0.05$). Bu sonuçlara göre çocukların kısıtlayıcı yeme davranışları artarsa, duygusal ve dışsal yeme davranışları azalacaktır. Ayrıca duygusal yeme ile dışsal yeme davranışı arasında ise yüksek düzeyde pozitif ilişki tespit edilmiştir.

Çocukların kısıtlayıcı yeme davranışı ile annelerin problem çözme, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiliyi gösterme arasında düşük düzeyde, çocukların kısıtlayıcı yeme davranışı ile annelerin iletişim, roller, davranış

kontrolüyle genel işlevler puanları arasındaysa orta düzeyde negatif ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu sonuçları çerçevesinde annelerin “Problem Çözme, Duygusal Tepki Verebilme, Gereken İlgiyi Gösterme, İletişim, Roller, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları artarsa, çocukların kısıtlayıcı yeme davranışları artacaktır.

Çocukların duygusal ve dışsal yeme davranışı ile annelerin “roller, duygusal tepki verebilme ve davranış kontrolü” puanları arasında düşük düzeyde, çocukların duygusal ve dışsal yeme davranışı ile annelerin “Problem Çözme ve İletişim ve Genel İşlevler” puanları arasındaysa orta düzeyde pozitif ilişki tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu sonuçları çerçevesinde annelerin “Problem Çözme, Duygusal Tepki Verebilme, İletişim, Roller, Davranış Kontrolü ve Genel İşlevler” puanları artarsa, çocukların duygusal ve dışsal yeme davranışları artacaktır.

Yukarıda verilen veriler doğrultusunda yeme bozukluğu görülen 7-12 yaş aralığındaki çocuklarda anne tutumunun yeme davranışına hem olumlu hem de olumsuz etkisi olduğu; bu etkinin annenin yaşı, çocuğun yaşı, annenin aylık geliri, annenin öğrenim düzeyi, çocuk sayısı, evde sözü geçen kişi, çalışma durumu ve eşle beraber yaşama durumuyla orantılı olup olmamasına göre değiştiğini söylemek mümkündür.

Literatüre bakıldığında 7-12 yaş aralığında ya da genel olarak çocuklarda ve/veya ergenlerde anne tutumunun ya da anne-baba tutumunun veya ebeveynlik tarzının yeme davranışına etkisini belirleyen çalışmalara rastlamak mümkündür. Çalışmamızda yeme durumunun annenin demografik özellikleri (öğrenim düzeyi, gelir düzeyi, anne yaşı, çocuk yaşı) ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalarda ise Toker (2008), öğrencilerin sosyodemografik bulgularını ve aile yapılarını ele almış ve ölçekleri öğrencilere uygulamıştır. Ele aldığı çalışma sonucunda aile yapıları ile yeme davranışları arasında bağlantı olmadığını belirlemiştir. Enten ve Golan (2009), ebeveynlik tarzı ve yeme bozukluğu arasındaki ilişkiyi belirlemek için bulimiya nevroza tanısı koyulmuş çocuğu olan 53 aile üzerinde analizler yapmıştır. Yaptığı çalışma sonucunda babanın çocuk tarafından otoriter algılanmasıyla yeme bozukluğu arasında ilişki olduğunu belirlemiştir. Ertekin (2010), yeme bozukluğu görülen bireylerde aile ile bulunan ortam ve ailenin fonksiyonelliğinin değerlendirildiği çalışmasında 32 yeme bozukluğu hastası ve anneleri üzerinde inceleme yapmıştır. Yaptığı çalışma sonucunda hastaların yeme tutumlarının bozulması ile aile işlevsellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Braden ve diğerleri (2014), ebeveynlik tarzı ile çocuğun duygusal yemesi arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için çalışma yapmışlardır. Yaptığımız çalışmada sosyodemografik etkenler ve duygusal yeme arasında ilişki olduğu gözlenmiştir. Başka bir çalışmada da 8-12 yaş arasında yeme bozukluğu olan 106 anne-çocuk ilişkisini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda duygusal beslenme davranışının (bir çocuğun olumsuz duygularını yatıştırmak için yiyecek sunma eğilimi) çocuğun duygusal yemesiyle en ilişkili ebeveyn faktörü olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmamızda annenin eş ile birlikte yaşama kriterine göre duygusal yeme davranışı ile arasında ilişki olmadığı bulunmuştur. Seyfık (2016), boşanmış ailelerin kız çocuklarında yeme tutumu bozukluğunu incelemiş ve çalışma sonucunda bu çocuklarda yeme tutumu bozukluğu ile ebeveynlerin akademik seviyesi ve ekonomik seviyesi gibi sosyo demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki olmadığını; ancak yeme bozukluğu olan çocukların boşanmış ailelerde olma olasılığının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Vardarlı (2018), genç yetişkin kadınlarda aile içinde uyum seviyesinin sorunlu beslenme tutumuna etkisini araştırdığı çalışmasında aile içinde uyum ve duygusal yeme arasında anlamlı şekilde farklılık bulunduğunu: duygusal yemenin bireyin kendi medeni durum, yaş ve eğitim durumuna göre anlamlı farklılaşmadığını belirlemiştir. Çalışmamızda annenin ekonomik durumu ve öğrenim durumuna göre yeme davranışlarının farklılaştığı bulunmuştur. Günaydın (2019), ergenlerde yeme tutumlarını aile işlevleri açısından

incelediği çalışmasında yeme tutumunun aile işlevlerini yordadığını ve yeme tutum ve davranış bozukluğu olan ergenlerde aile işlevlerinin sağlıklı olduğunu belirlemiştir. Kahraman (2019), okul öncesi dönem çocuklarında yeme davranışlarının değerlendirilmesi için yaptığı çalışmada 316 anne üzerinde Davranışsal Pediatrik Besleme Değerlendirmesi Ölçeği uygulamış ve yaptığı çalışma sonucunda annelerin eğitim düzeyi, toplam çocuk sayılarına göre çocuklarının yiyecek reddi ve yiyecek seçiciliğinin farklılaştığını belirlemiştir. Güntekin Kurt (2019), 7-10 yaşındaki çocukların beslenme davranışı ile anne-babanın yedirme şeklini etkileyen faktörleri incelemiş ve çocuklar ile ebeveynlerin yeme tutumu konusunda birbirleriyle genel iletişim halinde olduğu görülmüştür (McDermott ve diğerleri, 2002; Tokar ve Hocoğlu, 2009; Goossens ve diğerleri, 2012; Tura, 2014; Steinsbeck ve diğerleri, 2017; Yalçın, 2019; İnan, 2020; Soyumtürk, 2021).

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada anne tutumunun, 7-12 yaş aralığındaki yeme bozukluğu görülen çocuğa etkisi araştırılmıştır. Yeme bozukluğu tanısı almış 7-12 yaş aralığındaki çocuklarda anne tutumunun yeme davranışına hem olumlu hem de olumsuz etkisi olduğu; bu etkinin annenin yaşı, çocuğun yaşı, annenin aylık geliri, annenin öğrenim düzeyi, çocuk sayısı, evde sözü geçen kişi, çalışma durumu ve eşyle beraber yaşama durumuyla orantılı olup olmamasına göre değiştiğini söylemek mümkündür. Araştırmada korelasyon analizi ile değerlendirilen yeme davranışı anketi ana boyutu ve alt boyutları bütünü ile aile değerlendirme ölçeği ana boyutu ve alt boyutlarının bütünü ile karşılıklı ilişki bulunmuştur.

Çalışmamızın sonucuna göre, çocukta görülen yeme bozukluğu annenin davranışları ile olumlu/olumsuz ilişkilidir.

Annelerin yaşı ile aile değerlendirme ölçeğine ait alt boyutları puanları arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Annelerin yaşı arttıkça alt boyut ilişki puanları da artış göstermiştir.

Duygusal yeme davranışı ve eş ile birlikte yaşama etkeni arasında ilişki incelendiğinde bağlantı bulunamamıştır.

Eğitim düzeyi ile yeme davranışı arasında ilişki incelendiğinde bağlantı bulunmuştur. Eğitim düzeyi arttıkça çocuktaki yeme davranışı bozuklukları düşmüştür.

Annenin çocuk sayısına göre çocukların yeme davranışı arasında ilişki bulunmuştur. Çocuk sayısı arttıkça yeme tutumu da artmıştır.

Öğrenim düzeyi ile yeme davranışı arasında ilişki incelendiğinde bağlantı bulunmuştur. Öğrenim düzeyi arttıkça yeme davranışındaki sorunlar anne tarafından farkındalıklı hale gelmiştir.

Bu doğrultuda araştırmacılara literatürde gerek bu ölçekler gerekse farklı ölçekler ile aynı ya da farklı yaş aralığına sahip anne/baba/anne-babaların tutumunun annenin yaşı, çocuğun yaşı, annenin aylık geliri, annenin öğrenim düzeyi, çocuk sayısı, evde sözü geçen kişi, çalışma durumu ve eşyle beraber yaşama gibi değişkenlerle araştırıldığı daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

- Yapılan çalışmanın örneklemini sadece Amasya ilindeki anne ve çocuklar oluşturduğu için araştırmacıların daha geniş kapsamlı ve daha geniş zamanlı şekilde çalışmayı genişletmeleri önerilmektedir.
- Yeme bozukluğunun anne ve çocuk tarafından yadsınamaz bir önemi vardır. Durum böyle iken Sağlık Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Politika Bakanlığınca yeme bozukluğu ve aile iletişimi ile ilgili ailelere eğitim verilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Çocuklar için ise, okullarda ve eğitim gördükleri alanlarda yaş aralıklarına uygun şekilde sağlıklı ve doğru beslenme ile ilgili dersler, seminerler verilip bu çalışmalar yaygınlaştırılabilir.
- Anne ve çocuğun yeme davranışlarının bilinçli olması için çeşitli çalışmalar yürütülmeli ve farkındalık kazandırılmalıdır.
- Anneler davranış tutumu hususunda çocuklar için başlıca örnek olacağını bilerek tutarlı ve bilinçli davranışlar sergilemelidir. Bu çalışma, pandemi koşullarında kendilerine çevrimiçi ulaşılabilen küçük bir grup babanın katılımıyla yürütülmüştür. Benzer bir çalışmada daha büyük örnekleme, nicel ve nitel veriler kullanılarak babaların çocuklarına yönelik ilgisi ve istismar farkındalıkları incelenebilir. Ayrıca istismar farkındalık düzeyi alt, orta, düşük düzeydeki grupların oluşturulmasıyla yapılacak bir çalışmada, istismar farkındalığını etkileyen faktörlerin daha belirgin şekilde ortaya konması mümkün olabilir. Gelecekte benzer araştırmalara yol gösterici olması açısından babalara yönelik farkındalığı artıracak deneysel çalışmalar tasarlanabilir ve bu tür bir çalışmanın ne düzeyde farkındalığı artıracığı ortaya konabilir.

Kaynaklar

- Ackard, D. M. ve Neumark-Sztainer, D. (2001). Family mealtime while growing up: associations with symptoms of bulimia nervosa. *Eating Disorders*, 9, 239-249
- Akder, R. N., Meseri, R., & Çakıroğlu, F. P. (2018). Okul Çağı Çocukluk Döneminde Beslenme Eğitimi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1-10.
- Baysal, A. (2004). *Beslenme*. Hatiboğlu Yayınevi.
- Blouin, A. G., Zuro, C., ve Blouin, J. H. (1990). Family environment in bulimianervosa: The role of depression. *International Journal of Eating Disorders*, 9(6), 649-658.
- Braden, A., Rhee, K., Peterson, C. B., Rydell, S. A., Zucker, N., & Boutelle, K. (2014). Associations between child emotional eating and general parenting style, feeding practices, and parent psychopathology. *Appetite*, 80, 35-40.
- Braden, A., Rhee, K., Peterson, C. B., Rydell, S. A., Zucker, N., & Boutelle, K. (2014). Associations between child emotional eating and general parenting style, feeding practices, and parent psychopathology. *Appetite*, 80, 35-40.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. istatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (27. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Calam, R. ve Waller, G. (1998). Are eating and psychosocial characteristics in early teenage years useful predictors of eating characteristics in early adulthood? *International Journal of Eating Disorders*, 24, 351-362.
- Dunn, C. G., Kenney, E., Fleischhacker, S. E., & Bleich, S. N. (2020). Feeding low-income children during the Covid-19 pandemic. *New England journal of medicine*, 382(18), e40.
- Enten, R. S., & Golan, M. (2009). Parenting styles and eating disorder pathology. *Appetite*, 52(3), 784-787.
- Ertekin, B. (2010). *Yeme bozukluğu hastalarında aile ortamının ve aile işlevselliğinin değerlendirilmesi*. (Uzmanlık Tezi). İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Goossens, L., Braet, C., Van Durme, K., Decaluwé, V., & Bosmans, G. (2012). The parent-child relationship as predictor of eating pathology and weight gain in preadolescents. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 41(4), 445-457.
- Gültekin-Kurt, K. (2019). *Yedi-On Yaş Arası Çocuklarda Yeme Davranışı Ve Ebeveyn Besleme Tarzını Etkileyen Etmenler*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Günaydın, M. (2019). *Ergenlerde yeme tutumlarının aile işlevleri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- İnan, C. (2020). *2-6 Yaş Arası Çocuklarda Annelerin Çocukları Besleme Uygulamaları İle Çocukların Yeme Davranışları Arasındaki İlişkinin Araştırılması*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara Şehir Hastanesi, Ankara.
- Johnson, C. R., Brown, K., Hyman, S. L., Brooks, M. M., Aponte, C., Levato, L., ... & Smith, T. (2019). Parent training for feeding problems in children with autism spectrum disorder: Initial randomized trial. *Journal of Pediatric Psychology*, 44(2), 164-175.
- Kahraman, D. (2019). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yeme Davranışlarının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırklareli.
- McDermott, B. M., Batik, M., Roberts, L., & Gibbon, P. (2002). Parent and child report of family functioning in a clinical child and adolescent eating disorders sample. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 36(4), 509-514.
- McManus, F. ve Waller, G. (1995). A functional analysis of binge-eating. *Clinical Psychology Review*, 15, 845-863.
- Öksüz, A., Alkan, Ş. B., Taşkın, H., & Ayrancı, M. (2015). Yaşam Boyu Sağlıklı Ve Dengeli Beslenme İçin Balık Tüketiminin Önemi. *Food and Health*, 43.
- Özatça, A. (2009). *Ergenlerde Sosyal ve Duygusal Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Aile İşlevleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi.
- Seyfik, G. (2016). *Boşanmış Ailelerin Kız Çocuklarında Yeme Tutumu Bozukluğunun İncelenmesi*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Soyumtürk, İ (2021). *Yetişkin Bireylerde Algılanan Ebeveyn Tutumu İle Çocukluk Çağı Travmalarının Duygusal Yeme Üzerine Etkisinin İncelemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Steinsbekk, S., Bonneville-Roussy, A., Fildes, A., Llewellyn, C. H., & Wichstrøm, L. (2017). Child and parent predictors of picky eating from preschool to school age. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 14(1), 1-8.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (Sixth Edition). USA: Pearson Education Limited.
- Toker, D. E., & Hocaoğlu, Ç. (2009). Yeme bozuklukları ve aile yapısı: Bir gözden geçirme. *Düşünen Adam*, 22(1-4), 36-42.
- Tura, G. (2014). *Yapısal Aile Sistemleri Kuramı Temelli Psikoeğitim Programının Aile Ortamı, Yeme Tutumu Ve Obeziteye Etkisi: Vaka Çalışması*. yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri enstitüsü, Sakarya
- Tylka, T. L. ve Subich, L. M. (1999). Exploring the construct validity of eating disorder continuum. *Journal of Counseling Psychology*, 46(2), 268-276.
- Vardarlı, S. (2018). *Genç Erişkin Kadınlarda Aile İçi Uyum Düzeyinin Problemlü Yeme Davranışı Üzerindeki Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Waller, G., Calam, R. ve Slade, P. (1989). Eating disorders and family interaction. *British Journal of Clinical Psychology*, 28, 285-286.
- Yalçın, S. N. G. (2019). *18-25 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumunun Yeme Tutumuna Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.